

Odprta Ekomuzeja se je udeležila tudi mlajša generacija.
Foto: Marko Suhoveršnik, Veržej, 10. 6. 2011

Gradnja kampa z infrastrukturo in promocijsko-informacijskega centra.
Foto: Janez Krnc, Veržej, 26. 7. 2011

CENTER DUO VERŽEJ

Pet let delovanja

V okviru Zavoda Marianum Veržej od leta 2006 deluje organizacijska enota (OE) Center DUO – Center domače in umetnostne obrti, ki se vključuje v obrtniške dejavnosti in v šolski sistem. Organizira razne posvete, povezuje in informira izdelovalce domače in umetnostne obrti, organizira srečanja ter prireditve za ohranjanje in promocijo kulturne dediščine ter izdaja strokovne publikacije. Med njegovimi osrednjimi dejavnostmi so ohranjanje rokodelske kulturne dediščine, pospeševanje razvoja DUO ter strokovno razvijanje novih oblik izobraževanja za poklice DUO. Je eden prvih tovrstnih centrov v Sloveniji, ki ga že od samega začetka podpirajo stroka (dr. Janez Bogataj, Pokrajinski muzej Murska Sobota in Center RS za poklicno izobraževanje ...), lokalne skupnosti in drugi akterji regionalnega razvoja severovzhodne Slovenije.

Aktivnosti regijskega rokodelskega centra Veržej vplivajo na celotno pomursko razvojno regijo in širše. V Regionalnem razvojnem programu Pomurske regije 2007–2013 so projekti Zavoda Marianum Veržej, OE Center DUO, vključeni pod prioriteto 2: Razvoj človeških virov, Ukrep 7.2.3.2.: Povečanje kakovosti izobraževanja in vseživljenjskega učenja.

31. maja 2007 je Center DUO odprl prodajno-razstavno galerijo izdelkov domače in umetnostne obrti, v kateri že razstavlja preko 60 rokodelcev. Ustanovljena sta bila Forum za razvoj Centra DUO ter Združenje rokodelcev SV Slovenije. V začetku leta 2008 smo organizirali etnološki tabor in pod strokovnim vodstvom za izobraževalne namene predstavili staro kovačijo v prostore Centra DUO.

1. marca 2008 je bil v partnerskem sodelovanju z Občino Veržej ustanovljen Turistično-informacijski center (TIC) Veržej in še v istem letu smo skupaj začeli izdajati občinsko glasilo *Fünkešnica*. V letu 2009 in 2011 smo bili uspešni na evropskem razpisu Operativnega programa čezmejnega sodelovanja Slovenija–Madžar-

ska 2007–2013 s projektom »Rokodelska akademija«. Rokodelska akademija deluje po načelu »od spodaj navzgor«, preko mreženja z rokodelci, lokalnim okoljem, ranljivimi skupinami ter izobraževalnimi in kulturnimi institucijami in z neovirano uporabo skupne infrastrukture omogoča pretok mednarodnih izkušenj in znanja s področja rokodelstva. Interdisciplinarna ozadja projektnih partnerjev in podpornih akterjev zagotavljajo kakovost pri ohranjanju, revitalizaciji in razvoju kulturnih vsebin.

Center DUO je bil ustanovljen z jasno vizijo, kakšen naj bi bil idealen regijski rokodelski center. Od vsega začetka nam je v veliko moralno podporo lokalna skupnost Občina Veržej. Veliko težje je bilo pridobiti prva finančna sredstva za zaposlitev sodelavcev in urejanje infrastrukture. To nam v zadnjem obdobju delno uspeva z evropskimi razpisi. Pogoji dela se iz leta v leto izboljšujejo, še vedno pa pogrešamo večjo naklonjenost in podporo nacionalnih – državnih inštitucij. Pri vodenju regijskega rokodelskega centra gre v prvi vrsti za timsko delo. Veliko se je treba dogovarjati in v danem trenutku iskati najboljše rešitve. Tudi ideje so pomembne, saj naš center orje povsem novo brazdo na področju razvoja in izobraževanja rokodelskih poklicev domače in umetnostne obrti.

Center DUO Veržej kot regijski rokodelski center že od vsega začetka skrbi za strokovno pomoč rokodelcem Pomurja, promocijo dejavnosti rokodelstva in kulturne dediščine Pomurja nasploh. Rokodelstvo je pomembna panoga pomurskega človeka, ki je vedno znal sodelovati z naravo in iz nje črpati le najboljše, kar mu ponuja. Zavedamo se, da je treba to vrednoto obupati in ozaveščati, hkrati pa narediti rokodelstvo zanimivo za sodobnega človeka.

Z vzpostavitvijo rokodelske trgovine smo prišli v stik s konkretnimi rokodelci, ki so ohranili posamezne tradicionalne rokodelske poklice in tehnologijo izdelovanja posameznih izdelkov.

* Janez Krnc, univ. dipl. etnol. in kult. antropol., prof. teologije, vodja Centra DUO Veržej, 9226 Veržej, Puščenjakova ulica 1, E-naslov: janez.krnc@salve.si

Pridobili smo si njihovo zaupanje, in naša dolžnost je, da skupaj z njimi razvijamo posamezne obrti. Vedno več posameznikov in skupin se obrača na nas po nasvete in informacije. Predvsem pa se želijo od blizu srečati s posamezno obrtjo, kar jim z veseljem ustrezemo.

S programi, ki jih vzpostavljamo, rokodelsko dejavnost še bolj širimo med ljudi, predvsem pa jih izobražujemo in ozaveščamo o pomembnosti ohranjanja znanja rokodelskih veščin, ki je na terenu še vedno prisotno. V programe, ki jih že ali jih še bomo izvajali, vključujemo različne skupine ljudi, od otrok, šolske mladine, žensk s podeželja, upokoencev, brezposelnih, turistov ter seveda rokodelcev, ki jih usposabljam na krajših in daljših delavnicah. Tako skušamo za vsako med ciljnim skupinami zadostiti povpraševanju. V vse dejavnosti vključujemo strokovnjake različnih področij, saj se zavedamo, da le s kvalitetno pripravljenimi programi lahko dosežemo zelene rezultate.

Naslednji korak, ki ga želimo uresničiti pri razvoju Centra DUO, je vzpostavitev živih rokodelskih delavnic. V okviru Centra DUO vzpostavljamo rokodelske delavnice, ki naj bi jih vodili izkušeni mojstri. Ti mojstri naj bi imeli poleg promocijske in izobraževalne vloge tudi nalogo razvijati nove in inovativne rokodelske izdelke, aktualne za današnjega potrošnika. V ta razvoj želimo vključiti širši tim ljudi, tako etnologue in raziskovalce kakor tudi ekonomiste in oblikovalce. V letošnjem letu smo tako za eno leto zaposlili lončarko, ki bo zastavljena ideja preizkusila v praksi.

Glede na prve odzive javnosti se veliko interesentov zanima za programe izobraževanja, s katerimi bi pridobili dodatna znanja, ki bi jim rabila bodisi za dodatno (popoldansko) dejavnost bodisi za aktivno preživljanje prostega časa. Nekaj interesentov vidi

tudi možnost redne zaposlitve. Usposabljanja, ki se pripravljajo predvsem s strokovno podporo Centra za poklicno izobraževanje RS, ponujajo udeležencem znanja, ki jih zahtevajo posamezne nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK) za določen poklic domače in umetnostne obrti. Uspešno smo že zaključili usposabljanje za NPK pletarja, lončarja in umetnostnega kovača. Upamo, da bomo v bližnji prihodnosti za te poklice izvedli tudi certificiranje. Skupaj z Državnim izpitnim centrom (RIC) se trudimo vzpostaviti vse pogoje za izvedbo teh certificiranj.

V oktobru 2011 smo z dijaki Dvojezične srednje šole Lendava uspešno končali izobraževalni modul za poklic pečarja. Dijaki so zgradili krušno peč in si tako pridobili praktično znanje, ki je nujno potrebno za njihovo poklicno delo. Veseli nas, da se mladi še zanimajo za rokodelske obrti in zato bi šolski sistem moral omogočati več takšnih izkušenj.

V letu 2011 smo uspešno odprli Ekomuzej za rokodelski center SV Slovenije. Ekomuzej, ki ga vzpostavljamo, bo tako nudil zbirke različnih rokodelskih obrti, ki jih postavljamo skupaj s strokovno podporo Pokrajinskega muzeja Murska Sobota. Zbirke se sproti dopolnjujejo in nadgrajujejo ter povezujejo tradicijo z novo oblikovanimi rokodelskimi izdelki, ki bodo nastajali na različnih izobraževalnih delavnicah, oziroma izdelki samih udeležencev usposabljanj. Osnova ekomuzeja so različni eksponati orodij in izdelkov rokodelcev, pridobljenih ali izdelanih na različnih aktivnostih Centra DUO, ki jih bomo v bližnji prihodnosti (preko drugih projektov, ki so v teku) še dopolnjevali. Interaktivno bomo delavnice nadgradili z odprto dokumentacijo, kjer bodo vsi zainteresirani po rokodelskih panogah urejeno literaturo našli na enem mestu.

DNEVI NARODNIH NOŠ IN OBLAČILNE DEDIŠČINE V KAMNIKU PRIDOBILI STATUS MEDNARODNEGA FESTIVALA CIOFF

Verjetno ni nikogar med nami, ki ne bi poznal vsakoletne prireditve Dnevi narodnih noš in oblačilne dediščine v Kamniku – prva septemberska nedelja že več desetletij zapored spremeni to prelepo mesto v nadvse pisano povorko pripadnostno kostimiranih ljudi, ki predstavljajo bogato oblačilno dediščino. Če k temu dodamo še glasbene prireditve, prikaz kmečkih opravil, strokovne razstave in druge spremljevalne aktivnosti, je to pravzaprav edinstvena priložnost, da v kar največjem možnem obsegu na enem mestu pokažemo tako imenovano nesnovno kulturno dediščino Slovenije.

Prireditve se je vsa ta leta lepo razvijala. Vse več je tistih, ki želijo ta dan postaviti na ogled skrbno varovano dediščino svojih prednikov, pa tudi tistih, ki si želijo to videti. Zavest o pomenu nesnovne kulturne dediščine torej tudi pri nas pridobiva na pomenu, ne le med strokovnjaki, ampak tudi med ljudmi. In to je nadvse spodbudno!

Pomembna novost, ki so jo zadnja leta uvedli prizadveni organizatorji v Kamniku, pa je enodnevni nastop domačih in tujih folklornih skupin. Temu je botrovalo srečno naključje, da se prav v tem času izteka mednarodni folklorni festival Od Celja do Žalca, tako da tuje folklorne skupine zadnji dan svojega bivanja nastopijo v Kamniku. Tako so se Dnevi narodnih noš in oblačilne dediščine v Kamniku obogatili z mednarodnim folklornim festivalom, kar je bil dober razlog za razmislek o tem, ali bi bilo mogoče celotno kamniško prireditev vključiti v okvir Svetovnega združenja folklornih festivalov in tradicionalnih umetnosti (CIOFF). Zveza ljudskih tradicijskih skupin Slovenije (ZLTSS), ki je članica CIOFF, je o tem že nekaj časa razmišljala. Na letošnji februarjski seji pa sta Upravni odbor in Strokovni svet ZLTSS sprejela sklep, s katerim so Dnevi narodnih noš in oblačilne dediščine v Kamniku pridobili status mednarodnega festivala CIOFF.

* Magdalena Tovornik, univ. dipl. ing., predsednica ZLTSS in predstavnica CIOFF v Unesco, nekdanja veleposlanica RS. 1000 Ljubljana, Medvedova cesta 10, E-naslov: magdalena.tovornik@gmail.com